

kunne fremvise, var imidlertid ikke af en så overbevisende karakter, at det kunne begrunde UNDCs passivitet. Hvis det derfor på grund af tidnød ikke lykkedes 1. udvalg hurtigt at få tilvejebragt fremskridt i nedrustningsforhandlingerne, ville Jugoslavien forbeholde sig muligheden af at foreslå indkaldelse af UNDC i begyndelsen af 1969. Den jugoslaviske holdning fik tilslutning fra lande som Argentina, Brasilien, Chile, Ghana, Italien, Nepal og Pakistan. Ghana erkendte dog, at nedrustningsfremskridt afhæng af, om supermagterne var rede til konkrete skridt, og at såfremt dette ikke var tilfældet, nyttede det ikke at genoplive UNDC eller at oprette nye organer for den fredelige udnyttelse af atomenergien som foreslået på ikke-atommagternes konference. For øjeblikket var ENDC både forhandlingsorgan („working shop“) og taleforum („talking shop“), men den sidste funktion burde overtages af UNDC for at effektivisere 18-magts udvalget.

Kritikken mod ENDC koncentrerede sig imidlertid ikke kun om dette udvalgs monopol på nedrustningsforhandlingerne, men med fuldt så megen vægt på udvalgets sammensætning og resultater. Iran fandt, at flertallet af FNs medlemslande var uden indflydelse i nedrustningsanliggender, og at der måtte gives FN større indflydelse over for de lande, som hidtil havde haft det afgørende ord. Hertil kom, at trods en væsentlig forøgelse af FNs medlemskreds siden ENDCs oprettelse var dette udvalg ikke — som f. eks. Sikkerhedsrådet eller Det økonomiske og sociale Råd — blevet udvidet. Endelig afspejlede ENDCs arbejde slet ikke Generalforsamlingens anmodninger, fordi fastsættelsen af udvalgets dagsorden hørte under de to formænds kompetence. De iranske synspunkter fik støtte fra flere uforpligtede lande. Også Peru kritiserede FNs begrænsede rolle i de internationale nedrustningsforhandlinger og udtalte, at supermagterne gang på gang stillede de øvrige medlemslande over for „faits accomplis“.

Med udtrykkelig adresse til de jugoslaviske udtalelser om manglende fremskridt i ENDC udtalte Storbritannien, at det var urealistisk at tro, at der kunne opnås større fremskridt i et organ, der var væsentligt større end ENDC. 1. udvalg og ENDC måtte anses for at give rigelig mulighed for drøftelse af ned-

rustningsspørgsmålene. Problemet var, at fremskridt vedrørende nuklear nedrustning kun kunne nås, hvis supermagterne var enige, og derfor burde etablering af yderligere nedrustningsorganer undgås. Også Sverige tog udgangspunkt i den jugoslaviske kritik af ENDC og hævdede, at manglende fremskridt skyldtes, at supermagterne ikke siden Moskva-aftalen af 1963 havde pålagt sig virkelige begrænsninger i deres handlemuligheder vedrørende det nukleare våbenkapløb. Midlet heroverfor var imidlertid ikke, at samtlige andre lande satte sig hen og forhandlede. Det, der var behov for, var en dialog mellem atommagterne og ikke-atommagterne. Ikke-spredningsaftalen pålagde kun ikke-atommagterne væsentlige forpligtelser, og det var derfor nu atommagternes tur til at handle. Endnu var intet sket, og heri måtte man se en af grundene til en vis tilbageholdenhed med hensyn til at underskrive ikke-spredningsaftalen. Det var i øvrigt Sveriges opfattelse, at tiden var inde til at koncentrere interessen om almindelig og fuldstændig nedrustning, og de eksisterende amerikanske og sovjetiske planer fra 1962 var et egnet udgangspunkt for forhandlinger. Også Brasilien tilskyndede til forhandlinger om almindelig og fuldstændig nedrustning, idet det påpegedes, at våbenkapløbets hastighed nødvendiggjorde, at ENDC ikke længere nøjedes med at behandle begrænsede nedrustningsforanstaltninger.

Canada imødegik flere af de pessimistiske konklusioner med hensyn til ENDCs resultater og henviste i denne forbindelse til de 8 uforpligtede ENDC-medlemmers samt 1. udvalgs betydelige indflydelse på de ændringsforslag, der var blevet optaget i den endelige ikke-spredningsaftale. Fra canadisk side erkendtes imidlertid, at ENDCs dagsorden indeholdt alt for mange nedrustningsforslag, om hvilke der ikke indtil nu var supermagtsenighed, og uden sådan enighed var fremskridt udelukket.

2. Kernevåbenkapløbet mellem USA og Sovjetunionen.

Fra næsten alle sider blev der givet udtryk for, at det nukleare strategiske våbenkapløb mellem USA og Sovjetunionen måtte bringes til ophør, og det påpegedes i denne forbindelse, at den nuværende balance-tilstand mellem supermagterne var et gun-